

אדר ב' התשע"ו

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

חטא נדב ואביהו

לפרשת שמיני (על פי שיעורים של הרב יונתן גרוסמן והרב חנוך וקסמן)

לחטאם של נדב ואביהוא, בנייהם כניסה לקודש הקודשים מבלי שנצטוו, הקרבה בשכרות ופסיקת הלכה בפני משה רבם. אלא שהאריכות היתרה שבמדרש רק מחדדת את הקיצור המופלג שבכתובים, ומגוון ההסברים הרחב שהוא מציע אך מדגיש את ערפולם. לכן נשאלת השאלה: מהו בדיוק חטאם של נדב ואביהוא - מה הסיבה 'האמתית' למותם?

גם אופן מיתתם מחדד את הטרגדיה הנוראה שהרי הם נאכלים באש שיוצאת מאת ה'.

4. ויקרא ט', כד - י', ב:

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים..."

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וימתו לפני ה'"

מתוך השוואת הפסוקים אף נראה כי אותה אש עצמה שאכלה את הקורבנות שעל המזבח אכלה והמיתה אף את שני בני אהרן נדב ואביהו (כך מסיק הרשב"ם במקום). כלומר אש שמאפיינת את התגלות ה' על המזבח שרפה את נדב ואביהו.

בשיעור השבוע ננסה להבין את משמעותו של היום השמיני, ומתוך כך אף את חטא נדב ואביהו ועונשם הקשה.

בהבנת שריפת נדב ואביהו נחלקו חז"ל ובעקבותיהם פרשני ימי הביניים:

רש"י במקום מביא שני פירושים המסבירים מדוע נשרפו בני אהרן.

5. פירוש רש"י לויקרא י' ב, ומקור דבריו בתורת

כהנים, שמיני, לב ובבלי, עירובין דף ס"ג ע"א:

"ר' אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן (כלומר שהחליטו מעצמם שהדין מחייב להקטיר קטורת, למרות שמשה לא ציווה על כך); ר' שמעאל אומר: שתויי יין נכנסו למקדש"

בפרשת השבוע אנו קוראים על אחד מרגעי השיא שחוו ישראל בתהליך כינונם כעם ה'. לאחר שבעה ימים בהם הלכו והתחנכו הכהנים לעבודתם במשכן, הגיע היום השמיני בו קידש אותם משה.

1. ויקרא ט' א:

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל".

רשימת אנשים זו מוכרת לנו ממאורע אחר, חגיגי אף יותר מהיום הנידון, מהברית שכרתו ישראל עם ה' בסיני ("ברית האגנות").

2. שמות כ"ד א:

"ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן, נדב ואביהו (בני אהרן) ושבעים מזקני ישראל" (וכן גם שמות כ"ד, ט).

כפי שנראה בהמשך, היום השמיני בו אנו עוסקים מהווה המשך ישיר למעמד הר סיני, ועל כן הודגשו אהרן ובניו כבר במעמד בסיני, שהרי הכהנים, ובעיקר אהרן ושני בניו - נדב ואביהו, הינם גיבורי היום השמיני, כפי שנראה בהמשך.

אלא שהמאורע החגיגי מגיע לשיאו עת ניגלה ה' על המזבח, ולפתע מתרחשת טרגדיה נוראה: שני בני אהרן - נדב ואביהו - קרבים ומקטירים קטורת, וכתוצאה מכך הם מתים.

3. ויקרא י', א-ב:

"ויקחו בני אהרן נדב ואביהו איש מחתתו ויתנו בהן אש וישומו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'"

מהותו המדויקת של חטאם של נדב ואביהוא, שבעטיו נגזר עליהם עונש חמור כל כך, נותרה מעורפלת, חבויה מאחרי התיאור הקצר:

"ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם."

בניגוד לעמימות שבסיפור המקראי, מציע מדרש ויקרא רבה (פרשה כ אות ו ואילך) שנים עשר הסברים שונים

8. שמות כ"ד י-יז:

"ויראו את א-להי ישראל... ויחזו את הא-להים ויאכלו וישתנו... ומראה כבוד ה' כאש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל"

קשר זה אינו דבר שבמקרה, בעיקר על רקע דברי הרמב"ן, כי המשכן הינו המשך התגלות ה' כפי שהיתה בהר סיני. את אותה ההתגלות שהיתה בהר סיני באופן חד פעמי, מבקש המשכן להמשיך עם ישראל לכל אורך שנות נדודיהם במדבר.

9. פרוש הרמב"ן לשמות כ"ה א:

"וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר, וכמו שנאמר שם: 'וישכן כבוד ה' על הר סיני', וכתוב: 'הן הראנו ה' א-להינו את כבודו ואת גדלו', כן כתוב במשכן: 'וכבוד ה' מלא את המשכן'... והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. ובבא משה, היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני, וכמו שאמר במתן תורה: 'מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה', כך במשכן כתוב: 'וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מבין שני הכרובים וידבר אליו' "

כל כולו של המשכן הוא מקום ובית לשכינה המבקשת לדור בקרב בני ישראל - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". השכינה שירדה בהר סיני וכרתה ברית עם ישראל, אינה חוזרת למקום שבתה בעליונים, אלא נשארת דרך קבע לדור עם ישראל. ממילא, היום השמיני בו עתיד ה' להשרות את שכינתו במשכן, להכנס לביתו החדש שהכינו למענו עם ישראל, הינו המשך ישיר של מעמד הר סיני, של השראת השכינה הראשונה, החד פעמית.

מעבר להשוואות שהרמב"ן הצביע עליהן בין המשכן והר סיני, הרב יונתן גרוסמן מצביע על שלושה עניינים המופיעים בשני המאורעות - ברית סיני והיום השמיני: א. כפי שהזכרנו, גיבורי שני המאורעות הם משה, אהרן, נדב ואביהו (ממשיכי אהרן). בהר סיני משה מקבל את התורה וכורת בפועל את הברית שבין ה' לישראל, ואהרן ובניו הכהנים, זוכים למעמד מיוחד כבר בסיני ועולים עם משה ההרה, באשר הם עתידים להמשיך ולאפשר את השראת השכינה במשכן.

ב. כידוע כמעט ואיננו מוצאים בתורה ציווי להביא שלמים, וודאי לא שלמי ציבור! שלמים כאלו מופיעים בתורה שלוש פעמים בלבד. הפעם הראשונה במעמד כריתת הברית בסיני.

10. שמות כ"ד ה:

"וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות, ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים" הפעם השניה בפרשתנו, ביום השמיני למילואים.

לפי ר' אליעזר, לא היתה בעיה בעצם הקטרת הקטורת על ידי בני אהרן. חטאם היה, שהם עשו זאת מעצמם, ללא ציווי משה על כך (ראוי לשים לב, שר' אליעזר אינו ממקד את חטאם בכך שה' לא ציוה על הקטרת הקטורת, אלא שהם הסיקו דין חדש ללא הוראת רבם על כך).

גם ר' ישמעאל מנתק את פעולתם מחטאם; לא הקטרת הקטורת המיטה עליהם את האסון הכבד, אלא דין אחר (שהציווי עליו מופיע בסמיכות למקרה הטרגי) - איסור כניסת כהן למקדש עת הוא מבוסס מין.

הרשב"ם במקום (והחזקוני בעקבותיו) מעלה פירוש אחר הממוקד בהקטרת הקטורת שלהם. לדעתו, לפני שירדה אש מן השמים, הביאו בני אהרן את האש שלהם, וזהו חטאם מפני שבאותו יום היתה חשיבות מיוחדת לקדש את שם ה' ביציאת אש מן השמים המגיעה אל המזבח ואוכלת את קורבנות עם ישראל שהגישו לפני ה'.

הרשב"ם מתעלם מעניין הקטורת המודגש בפסוק, ומתמקד בעצם העלאת האש האנושית לפני שהאש האלוהית ירדה מן השמים.

הרב יונתן גרוסמן מציע ללכת בכיוונו של הרשב"ם, הרואה את העלאת האש של בני אהרן כסיבה לשריפתם, אולם לנסות ולהסביר אף את הקטורת המודגשת בפסוק "ויקחו בני אהרן, נדב ואביהו, איש מחתתו, ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת, ויקריבו לפני ה' "

לשם הבנת הבעיה שבהקטרת הקטורת ביום השמיני, עלינו להבין תחילה את מטרת יום זה ותפקידו המיוחד בחנוכת המשכן ועבודת הכהנים. בקריאה פשוטה של הפסוקים נראה כי משה מדגיש בתחילת הפרשה את תפקידו המיוחד של יום זה.

6. ויקרא ט', ג-ד:

"ואל בני ישראל תדבר לאמר: קחו שעיר עזים לחטאת, ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה, ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה', ומנחה בלולה בשמן, כי היום ה' נראה אליכם"

על פי דברי משה, ייחודו של היום הוא, שה' מתכוון להראות בו לפני עם ישראל. כך גם בהמשך יאמר זה משה כמטרת היום אליו כל ההכנות שואפות.

7. ויקרא ט' ו:

"ויאמר משה: זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, וירא אליכם כבוד ה' "

משה מדגיש בדבריו כי ביום זה, בו חונכים את המשכן ומתחילים לעבוד בו, מבקש ה' להראות לפני כל עם ישראל.

הפעם הקודמת בה נראה ה' לעיני כל ישראל היה במעמד הברית שכרתו ישראל עם ה' בסיני (שהזכרנוה מקודם לכן, באיזכור גיבורי הספור), שם נאמר,

11. ויקרא ט' יח:

"וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם"
והפעם השלישית הינה הציווי להקריב לדורות קרבן
שלמים בחג השבועות.

12. ויקרא כ"ג יט:

"ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים"

הזיקה שבין שלושת ימים אלו היא כדלקמן: שבהר סיני
הקריבו שלמי ציבור שהרי דובר בכריתת ברית, ובמאורע
כזה ראוי לאכול שלמים המבטאים סעודה משותפת עם
ה'. למאורע מיוחד זה ישנו המשך בשני צירים: הראשון,
ההמשך הישיר במשכן, כפי שהזכרנו על פי רמב"ן, ועל כן,
גם ביום השראת השכינה במשכן מוקרבים שלמי ציבור.
במקביל להמשך זה הנוגע לדור המדבר בלבד, ישנו ציר
היסטורי שגם בו מזכירים את ברית סיני, וזהו חג
השבועות. לכן החג היחידי בו יש שלמי ציבור הוא
שבועות, הבא לחדש ולהזכיר את ברית סיני.

ג. הענין השלישי והחשוב ביותר קשור למטרת היום
השמיני. כפי שהזכרנו לעיל, מבחינתו של העם, לא פחות
חשוב מנתינת התורה הינו המפגש הישיר (ככל שניתן) עם
ה' בהר סיני. שם זכה העם לראות את כבוד ה' הנגלה על
ההר, ואין ספק שזוהי חוויה רוחנית שהותירה רושם
עצום על העם הניצב למרגלות הר סיני. כעת, כשנחנך
המשכן וה' עומד לשכון בתוכו, שוב ישנו צורך במפגש
דומה, שימשיך את המפגש הייחודי שהתרחש בהר סיני.
זוהי הדגשתו של משה אודות הראותו של ה' ביום זה, זוהי
מטרת היום וייעודו: "וירא אליכם כבוד ה'."

לאור זאת, מציע הרב יונתן גרוסמן, לבחון את פעולתם
של נדב ואביהו ביום "ראיית שכינה" זה. במעמד הקודם,
בהר סיני, עלו נדב ואביהו ביחד עם משה (עד לשלב
מסוים) על הר סיני. הם התנתקו מהעם, והזכרנו כי
הצורך בכך הוא, שהם, ככהנים, עתידים להמשיך את
מעמד הר סיני במשכן.

אם נחזור לפסוקים הדנים בראיית כבוד ה' בסיני, ניווכח
כי ישנם שני ציבורים שונים הזוכים להתגלות שכינה.
תחילה הכתוב מתמקד במיוחדים שעלו בהר.

13. שמות כ"ד א-יא:

"ואל משה אמר: עלה אל ה' אתה ואהרן, נדב ואביהו
ושבעים מזקני ישראל... ויעל משה ואהרן ונדב ואביהו
ושבעים מזקני ישראל, ויראו את א-להי ישראל... ואל
אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ויחזו את הא-להים"
עד כאן, מתמקד הכתוב באצולת העם, שהחלו לעלות עם
משה. הם זוכים ורואים את השכינה. רק מספר פסוקים
אחר כך אנו שומעים כי גם העם כולו זכה לראיית
השכינה, אך בזמן שנדב ואביהו מנותקים מהעם.

14. שמות כ"ד יז:

"ומראה כבוד ה' כאש אכלת בראש ההר לעיני בני
ישראל"

בהחלט ייתכן שנדב ואביהו אינם יודעים כי כל העם זוכה
להתגלות שכינה זו, והם סבורים כי רק הם זכו לכבוד
מעין זה, באשר הם הכהנים.

אותה אש שראו ישראל בהר סיני ("ומראה כבוד ה' כאש
אכלת"), יורדת ביום השמיני על המזבח, וזוהי ההתגלות
המיוחדת ביום זה. שוב העם רואה את השכינה המתגלה,
ואף התגובה המרוממת לא מהססת לבוא.

15. ויקרא ט', כד:

"וירא כל העם, וירנו ויפלו על פניהם"

אולם, ברגע זה נוטלים נדב ואביהו את מחותתם ומעלים
בה קטורת ומקריבים אותה לפני ה'.

ראינו בעבר, כי בסמוך להתגלות ה' (בדרך כלל באש) יש
צורך בכיסוי, אשר מונע מן האדם מפגש ישיר עם כבוד ה'
(כך ביום הכפורים: "כי בענן (הקטורת) אראה על
הכפרת" ועוד במקומות רבים). לאור הבנה זאת מציע
הרב יונתן גרוסמן, כי אף כאן זהו תפקיד הקטורת. נדב
ואביהו חוששים מפני מפגש ישיר של העם עם ה'. אם
השכינה נגלית ואש יורדת על המזבח מהשמים, יש
להקטיר במהירות קטורת אשת תסוכך על הגילוי.

אמנם היום השמיני הינו המשך של מעמד הר סיני, אך נדב
ואביהו סבורים כי רק לאליטה הרוחנית שבעם מתגלה ה'
(כלומר לכהנים הקרובים אליו), והעם הפשוט אינו ראו
למפגש ישיר שכזה.

אולם, ביום מיוחד זה, אין הכלל של כיסוי וגילוי תקף.
כשם שבמעמד ברית סיני כל העם חזה באלוהיו (ואולי
כאמור נדב ואביהו אינם יודעים כי כך היה אך בסיני), כך
גם ביום השמיני כל העם זוכה ורואה בהתגלות השכינה.
אותה אש ה' שיצאה ואכלה את הקורבנות מעל המזבח,
המשיכה ואכלה את הכהנים שביקשו לכסותה ולהסתירה
מעין המון העם.

כשיבוא משה מאוחר יותר ויסביר לאהרן את אשר אירע,
הוא יאמר.

16. ויקרא י' ג:

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן: הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לְאֹמֶר, בְּקִרְבֵי
אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכַּבֵּד. וַיֵּדַם אֶהֱרֹן"

נראה שטענתו של משה כי מותם של נדב ואביהו תואם
באופן כלשהו דברי הקב"ה כי הוא יתקדש ויתכבד
בקרבובו מותירה את אהרן ללא מענה. קביעתו של משה
'מסבירה' את מותם של נדב ואביהו, ואולי אף מנחמת
את אהרן, ועל כן הוא שותק.

א. התורה מתארת את ההקטרה במילים "וַיִּקְרְבוּ לְפָנָי ה'". בין אם רק הקטירו קטורת שלא נצטוו עליה, כפשט הכתובים, ובין אם נכנסו לקודש הקודשים, כדברי המדרש - נדב ואביהוא נכנסו שלא כראוי למקום שכינת ה', ובשל כך נתחייבו שרפה.

ב. מיתתם של נדב ואביהוא הייתה בשרפה. כשם שמראה כבוד ה' היורד על הר סיני נגלה לבני ישראל "כְּאֵשׁ אֲכָלַת בְּרָאשׁ הָהָר" (שמות כ"ד יז) כך גם 'נאכלו' נדב ואביהוא באש שיצאה מלפני ה'.

ג. הכתוב מתאר בלשון דומה את אכילת הקרבן מעל המזבח ואת אכילת נדב ואביהוא.

19. בקרו נאמר, (ויקרא ט', כד):

"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הַעֲלֶה וְאֶת הַחֲלָבִים"

20. ובנדב ואביהוא נאמר (ויקרא י' ב):

"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם"

ומסביר הרב חנוך וקסמן שלאור הבנה זאת, אין אנו צריכים לחפש חטא מוסרי מסוים במעשיהם של נדב ואביהוא. מבחינה מסוימת הם כלל לא חטאו. עצם הסגת הגבול הבלתי-מוצדקת, הכניסה וההקרבה ללא ציווי הן שהביאו עליהם את מותם. ניתן אפילו לומר שמותם מכיל יסוד של 'התלהטות' של קדושה: הם מתו "לְפָנָי ה' " (שם), וכל בית ישראל ביכו את מותם (י', ו).

הנצי"ב (העמק דבר י', א) מפרש כי האש הזרה מסמלת "אש התלהבות של אהבת ה' ", רצון עז יתר על המידה להתקרב אל ה'. ככל שיישמע הדבר מרחיק לכת, פירושו של הנצי"ב מכוון אותנו למסקנה שדברי משה לאהרן "בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ" וההקבלה בין אכילת הקרבן מעל המזבח ובין שרפת נדב ואביהוא מציגים את נדב ואביהוא עצמם כמעין קרבנות. שלא מדעת הפכו נדב ואביהוא את עצמם לקרבנות, ונאכלו על ידי האש שיצאה מלפני ה'.

הזכרנו לעיל, שמפשט הפרשה עולה שנדב ואביהוא מתו כמעט מיד לאחר שיאם של אירועי היום השמיני: היראות כבוד ה' ואכילת הקרבנות באש שיצאה מלפניו (ט', כג - י', ב). יתר על כן, כפי שציינו, התורה מקבילה בין אכילת הקרבנות ובין אכילתם של נדב ואביהוא על ידי תיאורן באותן מילים בדיוק,

21. ויקרא י' ב':

"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם"

אבל בכך לא נסתיימה ההקבלה. לאורך כל פרק ט', המגולל את אירועי היום השמיני, חוזרת התורה ומשתמשת בשורשים קר"ב וצו"ה. התבוננו למשל בפסוקים הבאים,

22. ויקרא ט' ו-ח:

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן: קִרְבַּת אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת

ואולם, הדברים נראים קשים. מתי אמר ה' "בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶפְבְּד"? ומה הקשר בין קדושתו של ה' וכבודו שיושגו באמצעות 'קרובי' (ביטוי היכול כשלעצמו להתפרש בדרכים שונות: 'הסמוכים אליי', 'המתקרבים אליי', או אף 'קרבנות') ובין מותם של נדב ואביהוא?

הרב יונתן גרוסמן מציע לפרש משפט זה באופן הבא: הוא אשר דבר ה' לעשות ביום זה. מהו אותו דבר? "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד". אמנם בקרובים לי, אומר ה', אני נקדש, הכהנים שזכו להיות קרובים לה' מקדישים אותו, אולם "על פני כל העם אכבד". בכל הפרשה מופיעה לשון כבוד בתור התגלות כבוד ה', וכך אף כאן, על פני כל העם (ולא רק על פני הקרובים אל ה'), יראה כבוד ה'.

17. הרב יונתן גרוסמן:

נדב ואביהו באו לעבוד את ה' במשכן בתפיסה אליטיסטית הנותנת לכהנים מעמד מיוחד, ואל לא לאדם הפשוט לנסות ולהתקרב יתר על המידה לה'. הקב"ה מבקש להשרות את שכינתו באופן אחר. על פני כל העם - גדולים כקטנים, כהנים כישראלים - אכבד.

רש"י (על י', ג) מפרש שדבריו של משה רומזים, ככל הנראה, לפסוקי מפתח המצויים בסוף שמות כ"ט לאחר הציווי על מהלכם של שבעת ימי המילואים (ימי קידוש המשכן וכניסת הכהנים לתפקידם) ופירוט דיני קרבן התמיד.

18. שמות כ"ט מב-מה:

"עַל־תִּמְדֵי לְדַרְתֵּיכֶם, פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד לְפָנָי ה'... וְנִעְדַתִּי שְׁמָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי... וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

בשיאם של ימי המילואים ועם תחילת הקרבת קרבן התמיד ירד כבוד ה' - רוצה לומר: נוכחותו - אל המשכן וישכון בו, ובכך יתקדשו וייכבדו המשכן וה' לעיני בני ישראל. דבר זה התקיים ממש לפני מות נדב ואביהוא. מיד לאחר הבאת קרבנות היום השמיני נראה כבוד ה' לבני ישראל על מנת לקדש את המשכן ולשכון בו (ויקרא ט', כג-כד):

"וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם, וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הַעֲלֶה... וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם." בהשתמשו בשורשים קר"ב, קד"ש וכב"ד ("בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶפְבְּד") מזכיר אפוא משה לאהרן כי שכינת ה' שורה עתה במשכן. בהקריבם אש זרה נכנסו, אם כן, נדב ואביהוא למקום שכינה.

הרב חנוך וקסמן מציע להבין את חטאם של נדב ואביהו בצורה שונה, תוך שימת לב לנקודות הבאות:

ובניתוח הבשר. אין הם עובדים עבודה אלא רק מסייעים לאהרן (ט', ט, יב-יג, יח), ונראה שההתרחשות היא בעיקרה בין אהרן, השכינה ועם ישראל.

לאור זאת מתבהרים מעשיהם של נדב ואביהוא, המיוחסים במפורש כ"בני אהרן", אשר לקחו "איש מִחֶתְנוֹ" - איש איש ומחתנו האישית! הקרבתם "לפני ה' " (י', א) היא מעשה קיצוני שבו ניסו לעצב מחדש את תפקידם ואת משמעות היותם "בני אהרן": גם אנו ראויים לשרת לפני ה', טענו נדב ואביהוא; אף אנו כוהנים, שייכים למעמד העליון שבאמצעותו בחר ה' להשכיח את שכינתו בתוך בני ישראל. הם בחרו בקטורת, על הסמליות הברורה המקשרת אותה לענן ולשכינה, וביקשו לגשת אל ה'. גם מהיבט זה מתברר, אם כן, הסיפור כסיפורם של הזהות העצמית, הביטוי הרוחני האישי והמהפכנות הדתית של בני אהרן.

חֲטֹאתֶךָ וְאֵת עֲלֹתֶךָ וְכֹפֶר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעַם, וְעָשִׂה אֶת קִרְבַּן הָעַם וְכֹפֶר בְּעַדָם, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'. וַיִּקְרַב אֶהֱרֹן אֶל הַמִּזְבֵּחַ..."

בסך הכול מופיע השורש צו"ה חמש פעמים בפרק (ט', ה, ו, ז, י, כא), והשורש קר"ב - ללא הופעותיו במילה קרבן - מופיע בו שמונה פעמים (ט', ב, ה, ז, ח, ט, טו, טז, יז). הפרק בונה מכלול מושגים המכין אותנו לקראת מותם של נדב ואביהוא. במעין הקבלה הפוכה משתמשת התורה באותם שורשים בדיוק בתארה את פעולתם הרת האסון של נדב ואביהוא.

23. ויקרא י' א:

וַיִּקְרַבוּ לִפְנֵי ה' אִשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֱתָם

תמצית שגיאתם של נדב ואביהוא היא אי-הבנת הקשר הזה בין הציווי והקריבה. גילוי כבוד ה', כפרתו, ההתקרבות אליו וכל כיוצא באלו, תלויים כולם בקיום מדוקדק של ציווי ה'. רק בזכות מילוי מדויק של צו ה' יכול אדם להשיג את קרבתו.

דווקא היצירתיות שהפגינו - החלפת הכללים היבשים של הציווי הא-לוהי בדרך פולחן אישית ייחודית - דווקא היא שעמדה להם לרועץ והביאה עליהם את מותם. מותם בא לא רק בגלל כניסתם בהיסח הדעת למקום שכינה וכתוצאה בלתי-נמנעת של המפגש עמה; מותם נבע מאי-הבנה יסודית של מהות הכהונה ושל משמעות השירות לפני הקב"ה.

לדעת הרב וקסמן, בפרשנות זו תומך גם ההקשר הרחב של ימי המילואים. בתחילת ימי המילואים נראה שלאהרן ולבניו מעמד שווה. תיאורם של שבעת ימי המילואים נפתח בציווי "קח אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו אִתּוֹ" (ח', ב). ממש כשם שמה מביא את אהרן אל פתח אוהל מועד, רוחצו ומלבישו, כך מביא הוא לשם את בני אהרן ורוחצם ומלבישם (ח', ו-יג). כמו אהרן, סומכים גם בניו את ידיהם על ראשי הקרבנות (ח', יד, יח, כב), משה מזה אף עליהם את דם הקרבנות (ח', כג-כד), ואף הם משתתפים באכילת לחם המילואים ובשר הקרבנות (ח', לא). למעשה, בכל פעם שמוזכר אהרן מוזכרים בניו עמו או מתואר תהליך מקביל ביחס להם (ראה ח', ב, ו, יג-יד, יח, כב, כד, כז, ל-לא, לו).

ואולם, ביום השמיני חל שינוי מהותי. אף שהוא נפתח בקריאתו של משה "לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ט', א), ההוראות לקיום סדרי היום השמיני מופנות רק לאהרן או לבני ישראל (ט', ב-ד). לאהרן בלבד נאמר לקחת את הבהמות ולהקריבן לפני ה' (ט', ב, ז-ח); הוא לבדו עובד את העבודות המרכזיות ומקריב את קרבנות היום (ט', יב, יד-יח, כא); והוא, יחד עם משה, מברך את העם (ט', כב-כג). בהכנות לקראת התגלות כבוד ה' במשכן תופס אהרן את המקום המרכזי, בעוד שבניו מסתפקים בקבלת הדם